

WEÖRES SÁNDOR-
KÁROLYI AMY
EMLÉKHÁZ
CSÖNGÉN

Weöres Sándor végleges otthonra házasságával talált. 1947 tavaszán kijelentkezett Csöngérről, Székesfehérvárról kapott állást, majd 1947 őszén megházasodott és ösztöndíjjával Rómába utazott feleségével együtt. 1948-ban tértek haza, s előbb a Rózsadombon, a Törökvesz utcában, majd 1973-ban a Muraközi utcában telepedtek le.

A harmadik szobában látható enteriőr W.S. háló- és dolgozószobáját idézi a Muraközi utcai házból, bútoraival, könyveivel, dísz- és használati tárgyaival. Ebben a légkörben számos verse, fordítása született meg. A költő többnyire éjszaka dolgozott, amikor elcsendesült a ház és a környék – az éjszakai munkához fiatal kora óta hozzászokott –, nyaranta a tárt ablakon beszűrődő éjszakai neszek még segítettek, ihlették is a versírást.

Az eredeti szobában fenyőfa nézett be az ablakon, amit itt nem tudtunk rekonstruálni, de az ablak közelében álló asztal „költői rendetlensége” teljesen hiteles. Láthatók W.S. tollai, ceruzái, kézirat másolatai, réz hamutartója és a hagyatékban megmaradt cigarettái. Az asztal melletti kis szekrényke – tetején a lámpával, kávéfőzővel és kiöntővel – a nappaliból való, de annyira jellemző a vendégfogadó költőre, hogy itt helyeztük el. Ugyancsak a háló- és dolgozószoba berendezéséhez tartoztak: az ágy, a mennyezeti lámpa, a könyvespolcok és az ágy lábánál lévő alacsony polcok, az egyiken W.S. passziánsz kártyacsomagjával. A képek a lakás különböző pontjáról kerültek ide.

Az üvegfalon, mely a közlekedő résztől elválasztja az enteriőrt, a költő ars poeticái, verses vallomásai olvashatók. Itt található az azok a fejhallgatók is, amelyek segítségével a látogatók meghallgathatják, ahogy W.S. verset mond valamint megzenésített verseiből is kaphatnak ízelítőt.

Az üvegfalal szemközt láthatók azok a dedikált kötetek, amelyek a költő házaspár könyvtárából valók. Babits Mihálytól Radnóti Miklósig, T.S. Eliottól Gomringerig számos magyar és külföldi poeta ajánlotta műveit nekik.

A falon fotók a költő házassága utáni életéről: otthonairól, nyaralásairól, közvetlen környezetéről. A felvételeken szinte megelevenedik W.S. – a kertben, a szobákban, elgondolkodva, kávéfőzés közben vagy kedvenc macskájával.

5. kép Weöres Sándor utolsó háló- és dolgozószobájának rekonstrukciója a második szobában könyvespolcaival és asztalával, amelyen dolgozott
6. kép A költő házaspárnak dedikált kötetek, amelyek hagyatékukból Csöngére kerültek

7. kép A szobában lévő üvegfal W.S. ars poeticáival és fejhallgatók a hangzóanyag meghallgatására
8. kép W.S. hangulatlámpája, kávéfőzője, kiöntője
9. kép W.S. dolgozóasztala, hamutartójával, cigarettáival, könyveivel, kézírataival

A negyedik szoba Károlyi Amy költőnek, Weöres Sándor feleségének állít emléket. A szoba K.A. utolsó háló- és dolgozószobájának régi családi bútoraival van berendezve, amelyeket házasságába is magával vitt. Szekrényét, tükrös öltözőasztalát, csillárját, ágyát, székét nemcsak megőrizte, de nagyon szerette is, valamennyihez verset írt, a versek a tárgyak melletti feliratokon el is olvashatók. Íróasztala és az ágya fejjél lévő kis polc, íróasztal-lámpája már újabb szerzemény, de ezeknek is fontos szerepe volt életében. A kis polcon álltak kulcsai, telefonja, háztartási könyve, melynek oldalain a mindennapi teendőkkel kapcsolatos prózai feljegyzéseket meg-megszakítja egy-egy vers vagy verscsíra. Íróasztalán feküdt írógépük, amelyet főleg K.A. használt – férje inkább rövid kis ceruzacsonkokkal szeretett írni –, mellettük rendszerint kéziratok, könyvek, folyóiratok tornyosultak. Az asztal sarkában kávéscsészéje, s miközben a kávé itta, az ablakon át kedves kertjére látott, melyben minden növényt maga ültetett.

A falakon életének fontos dokumentumai és fényképei: születési- és házassági anyakönyvi kivonata, bizonyítványai, fotók szüleiről, gyermek- és fiatal koráról, W.S. első neki írt levele, *Canzone* címmel neki ajánlott versének kézírata; irodalmi pályafutásának emlékei: első megjelenése a Nyugatban, első kötete, levelek neves íróktól, szerkesztőktől, saját művei és kéziratjai, az ötvenes években az Írószövetségbe való jelentkezésének írásos elutasítása, pillanatképek kitüntetései- nek átvételéről a hetvenes évektől, felvételek otthonaikból mindennapi életükről, meghitt óráikról.

A festmények és grafikák is a Muraközi utcai házból valók, néhány eredeti és néhány másolat.

K.A. emlékszobájából ismét a folyosóra jutunk, ahol ugyancsak fényképek mutatják be a Weöres házaspár legfontosabb utazásait, valamint fényképek és plakátok irányítják a figyelmet W.S. színpadi műveire.

Itt láthatók azok a további dokumentumok is, amelyek a költőnek szülőföldjéhez: Vasme gyéhez, Szombathelyhez, Csöngéhez fűződő, soha meg nem szűnő vonzalmát tanúsítják.

A kiállítást rendezte: Steincert Ágota
Látványterv: Kemény Gyula
Hangzó anyag: Maróti István

A katalógus fotóit Dabasi András készítette
Szöveg: Steincert Ágota
Katalógusterv: Murányi Zsuzsa
Nyomta: Argumentum Nyomda, Budapest

10. kép Weöres Sándor és Károlyi Amy.
Rédner Márta felvétele, 1970

11. kép Károlyi Amy utolsó háló- és dolgozószobájának részlete

12. kép A költő házaspár írógépe

»...VÉGTÉRE HAZATÉREK CSÖNGÉRE«

Weöres Sándor életének közel felét Csöngén töltötte, kisebb-nagyobb megszakításokkal. „E tájékhoz minden idegszálammal hozzáfornam... innen viszek mindent a verseimbe, szín-, alak-, vonal-, és főleg hanghatásokat” – vallotta egy Füst Milánhoz 1935. áprilisában írt levelében. Csöngé község lakosai még Weöres Sándor életében szerettek volna a település legnagyobb fiának emléket állítani. Ez a vágyuk most végre teljesült, amikor a költő-házaspár életművét emlékház és benne állandó kiállítás mutatja be a hagyatékból származó bútorok, könyvek, fényképfelvételek, kéziratok, relikviák segítségével.

A szülői ház folyosóján és első szobájában e kötődésről tesznek tanubizonyságot az itt kiállított tárgyak: a Weöres család címere, családfája, számos fotó a család felmenőiről. A legendák szerint a tágabb családtól származó bútorok mellett itt láthatók a költő gyermekkorának, diákeveinek emlékei, irodalmi pályája indulásának, pécsi egyetemi éveinek, emberi-, baráti vonzalmainak, valamint művészi beérkezésének dokumentumai az adott időszakra, személyre vagy eseményre vonatkozó Weöres versek, írások kíséretében.

A második szobában a költő szellemi kapcsolatairól és művészi céljáról vall: „Voltak mestereim a kortársi világból, személyes ismerőseim, akikkel találkoztam, beszélgettem: Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Füst Milán, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Fülep Lajos, Hamvas Béla, Várkonyi Nándor – és sorolhatnám még hosszan a többieket. Aztán voltak olyan mestereim, akikkel már nem ülhettem egy asztalhoz, mert réges-régen éltek, némelyiküknek már a nevét se tudjuk, csak a műve ismeretes. Ilyen például a Gilgames eposz vagy Lao-ce műve *Az Út és Erény Könyve*. Mestereim voltak a keleti költészetnek olyan nagyságai, mint a kínai Po Csü-ji vagy a hindu Dzsajadéva. És mestereim voltak az európai múlt nagyságai is: Dante, Shakespeare, Hölderlin, Góngora, Mallarmé.” „Azok közé szeretnék tartozni, akik, mint T. S. Eliot, költészeti doktrína nélkül, legjobb hajlamukat követik, maximális értékre törekszenek.” E szobában láthatók W. S. kitüntetései és mestereivel kapcsolatos írásai is. Életművének további szakaszait a későbbiekben itt elhelyezendő számítógépen fogjuk bemutatni.

A borítón elől: A csongói emlékház folyosója

1. kép: Az első szoba részlete

2. kép: Weöres Sándor 16 éves kori fényképe

3. kép: Weöres Sándor

kitüntetései a második szobában

4. kép: T. S. Eliot, Kodály Zoltán, Várkonyi Nándor dedikációja

W.S.-nek és az Osztrák Állami-díj, alatta a kitüntetések közelebbről

Sándor and Weöres
Augy Károly
from T.S. Eliot
4 September 1963

BARTÓK BÉLA
KODÁLY ZOLTÁN
I.
GYERMEKJATEKOK
KÉRDÉS GYÖRGY DE.
KÖNYV

Amig az a legnagyobb
szépségek
lelkeddel szembe
Pis. 20.10.20. Amarty

AUF EINHELLIGEN ANTRAG DER JURY
VERLEHNE ICH
SANDOR WEÖRES
DEN ÖSTERREICHISCHEN STAATSPREIS
FÜR EUROPÄISCHE LITERATUR JA 1974
DER VORSENDER
Tos Jucava

13. kép Az Emlékház és kertjében Weöres Sándor szobra, amelyet 2003-ban Segesdi György készített

14. kép Emléktábla, melyet a költő születésének 85. évfordulójára állítottak

15. kép A szobor részlete: a költő könyvet tartó keze

„Száll évezredek hada,
majdnem mindent learatnak,
de azon nem változtatnak,
hogy itt álltal valaha.”

WEÖRES SÁNDOR

1913 – 1989

A KÖLTŐ SZÜLETÉSÉNEK
85. ÉVFORDULÓJÁN ÁLLÍTTATTA
A VAS MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL

